

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De vitio Superbiæ ac de gradibus ipsius. Cap. 17.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Ibid. 46.

Exod. 24. 13. Exod. 32. 1.

Psal. 05. 10. 21.

ster Deus Deorum est, & Dominus regum, & reuelans mysteria.] Opere autem Daniele ipsum, non Dominum adoravit. Tunc, inquit, rex Nabuchodonosor cecidit in facie suam, & Daniel adoravit, & hostias, & incensum precepit vt sacrificarent ei.] Moses quoque in monte ad diuina cōtemplanda sublimatur; plebs verò sibi commissa in valle ad scelus idololatriæ deiicitur. Sic multi probè cognoscunt vniversa propter Dei gloriam esse faciendā, quia tamen opus cognitioni non congruit, vitio se vanitatis inficiunt. Quibus non ineptè conuenit illud Davidis: Mutauerunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum. Obliti sunt Deum, qui saluauit eos.] Voluntas ergo tua ductum intelligentie sequatur, & sicut omnia propter Deum faciendā esse cognoscis, ita eadem propter eius gloriam exequere. Discèque auram popularem contemnere, & ventum ac inanitatem aspernari, quam si adhuc ex tuis operibus decerpere cupis, satis es pusillus spiritu, & nec dum ad verum profectum accessisti.

De vitio Superbiæ ac de gradibus ipsius.

CAPVT XVII.

SUPERBIA est immoderatus appetitus excellentiæ, seu altioris gradus quàm personæ congruat, si cum diuinæ prouidentie lege, aut cum ipsius personæ meritis conferatur. Homo quidem absque humilitatis detrimento, & absque superbiæ vulnere accepto, bene potest cognoscere dona sibi ab omnium authore donata: ea debito in gradu magni pendere, & noua bona propter finem debitum concupiscere, & excellentiam, aut dignitatem sibi oblatam minimè respicere. Potest inquam hæc absque vilo peccato superbiæ, si tamen bona, quæ habet, à Deo gratis donata sciat, si non maiora putet esse quàm sunt, si non supra eorum dignitatem ea æstimet, si non se ipsorum possessione inflet, si bonum excellentiæ, quod cupit, ob Dei gloriam, aut alium bonum finem, & non excedens talentum sibi datum cupiat; si diuinū auxilium ad illud obeundum omnino necessarium agnoscat, si denique nec se maioribus æquet, nec æqualibus præferat, nec indebitè minoribus anteponat. At si quis bona, quæ habet, tanquam propria, nec à Domino data, in eorum vsu, respiciat, si maiora putet, si supra meritum magnipendat, si ex illis se inflet & iactet, si dignitatem, & excellentiam sua dona superantem affectet, aut à lege diuinæ prouidentie negatam desideret, si propriæ industriæ & viribus fidat, si maioribus quasi ex latere adhæreat, si æquales proterat, si minores spernat; nouerit se vitio superbiæ suffocari. Cuius indicia non obscure scripsit Prosper in hunc modum: Inde est, quòd hi, quos superbiæ mentis nubes purulenta corruerit, seniorum suorum non obseruant imperata, sed iudicant, de suis negligentis obiurgari, aut rebellant insolenter, aut murmurant: de loco superiori disceptant, præferri se etiam melioribus impudenter affectant, simplicitatem spiritualium fratrum irridenter exagitant, suas sententias procaciter iactant, obsequia delata fastidiunt, negata pertinaciter quarunt: natales moribus anteponunt, iuniores suos elati despiciunt, conferri sibi aliquos posse non credunt: æquari senioribus dedignantur, super eos se solo animi tumore constituunt. Non seruant in obsequio reuerentiam, in sermone modestiā, in moribus disciplinam. Habent in intentione pertinaciā, in corde duritiā, in sermone iactantiā, in humilitate fallaces, in iocatione mordaces, in odio pertinaces, subiectionis impatientes, potentie sectatores, omni-

Prosper 3. de vitia contemp. c. 8.

A bus bonis odibiles: ad opus bonum pigri, ad communionem feri, ad obsequium duri, ad loquendū quod nesciunt prompti, ad supplantadum parati, ad omnia quibus subsistit fraterna societas inhumani. Temerarij in audiendo, clamosi in loquendo, fastidiosi in videndo, præsumptuosi in docendo, effertati deformiter in cachinno, onerosi amicis, infesti quietis, ingrati beneficiis, inflati obsequiis, & imperiosi subiectis. Hæc sunt superbiæ grassantis indicia, quibus Deus offenditur & recedit, ac superba corda destituit.] Pestilentissimum superbiæ vitium prohibitū est à Domino, non solam verbis sed etiam operibus. Verbis quidem, quoniā per Tobiam ait: Superbiā nunquā in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permissas.] Et per Salomonē: Sex sunt, quæ odit Dominus: & primo loco ponit oculos sublimes, id est, per superbiā erectos. Et per Ecclesiasticū: Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus; ne fortè elidatur virtus tua per stultitiā.] Opere verò: Quoniam Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.] Superbia autè magnis conatibus fugienda est, cum non tantū per se ipsam immane peccatum sit, verum etiam sit omnium peccatorum origo. Quoniam initium, inquit, Ecclesiasticus, omnis peccati est superbia: qui tenuerit illā, adimplebitur maledictis, & subuertet eum in finē.] Ideo autem fons omnium peccatorum constituitur, quia, vt inquit Thomas Aquinas, immoderatus amor propriæ excellentiæ, finis est, què bonorum visibilibus adeptione conquirimus, in qua omnis turba peccatorū includitur. Finis autè humanarum actionū, principium etiā est ad illas inclinand; quare immoderata excellētia, quæ vt finis appetitur, delictorum omnium reputatur exordium. Ideoq; Gregorius ait: Ipsa vitiorū regina superbia, cum deuidū plene cor ceperit, mox illad septem principalibus vitiiis, quasi quibusdā suis ducibus deustandum tradit. Quos videlicet duces exercitus sequitur, quia ex eis proculdubio importunæ vitiorū multitudines oriuntur. Et Fulgentius: Superbia ideo initium omnis peccati dicitur, vt omne peccatum de ipsa, tanquā de radice pullulare monstreret, quæ multiplici modo miseris inferēs mortē, publico certamine carnales deicit; spirituales verò si quos in cautos inuenierit, occultiore conflictu prostermit. Et Prosper: Initium non alicuius, sed omnis peccati superbia. Vt euidenter ostēderet, quòd ipsa sit peccatorū omnium causa: quoniam non solū peccati est ipsa, sed etiā nullū peccatum fieri potuit, potest, aut poterit sine ipsa. Siquidem nihil aliud omne peccatū, nisi Dei contemptum est, quo eius præcepta calcantur. Quem contemptum Dei nulla res alia persuadet hominibus, nisi superbia.] Vitium igitur hoc, quò occultius est, eò grauius & nocentius inuenitur, quod Gregorius vocat euidentissimum reprobatorum signum; quamobrem gradus ac partes eius attentius & diligentius audiamus. Superbiæ gradus diuersimodè à patribus numerantur. Nam Gregorius quatuor tantum refert; Bernardus verò vsque ad duodecim protrahit: nos verò superbiā nec tam angusto, nec tam lato numero mentientes, non è ei gradus assignauimus. Primus gradus est, quo quis bonū quod habet, à semetipso se habere præsumit. Non quidem quia intellectu sentiat se esse propriorum bonorū authorem: hoc enim ad infidelitatem pertineret, non ad superbiā; quæ non intellectu afficit, sed appetitū inuertit: sed quia homo ita se gerit, ac si bona quæ habet, sua essent, & non à Deo, sed à semetipso prodiret. Talis fuisse videtur superbia Nabuchodonosor, eum ita cogitabat, & externo sermone dicebat. Nonne hæc est Babylō magna, quam ego adificauī in domū regni, in robore fortitu-

Tobia 4. n. 14. Prov. 6. nu. 16.

Ecclesi. 6. 2.

Iacob. 4. nu. 6.

Ecclesi. 10. 15.

D. Tho. 1. 2. q. 84. art. 2.

Greg. 31. mor. c. 13. post med.

Fulg. epist. 3. ad Probam.

Prosper. 3. de vitia contemp. c. 2.

Greg. 34. mor. c. 25.

Daniel. 4. 27.

dinis meæ, & in gloria decoris mei:] Et eadem quoq; delinquunt, qui dona sibi data nolunt ad Domini ac prelatorum voluntate occupare, sed ea tanquã propria & à se profecta, in ministeriis sibi placitis exercere. Hi Domino subici, & prælatis obedire detrectant, & talento docendi, prædicandi, aut gubernandi, non in loco sibi designato, nec ordine sibi præscripto ministrare sustinent, sed alio loco, in quo magis splendean, maioremq; plausum habeant, & alia ratione, quæ sibi magis placeat, illud tractare & occupare cõtendunt. Quare hoc? nisi quia donum illud vt proprium, & à nullo dari vsurpat? Si enim alienum esse animaduertent, sine vlla difficultate in loco sibi à Domino per prelatos significato collocarent, & mensuram operandi sibi præscriptã non excederent. Nam si tu calamum alterius apud te habeas, iuxta voluntatem eius, aut intactum retines, aut ad scribendum paras, aut minutatim discindis, & in sterquilinum coniciis, quia alienus est, & eius bonus status, aut malus nihil ad te pertinet. Si ergo scientiam, quã polles, aut prudentiam, aut rerum gerendarum peritiam, nõ sterili tantum cognitione, sed sapida scientia, Domini esse cognosceres, nec tristareris, nec repugnares, si eam ipse vt rem suam vellet despiceret, aut in modio humilitatis abscondere. At è contrario facis: nam si in loco humili relinqueris, cõquereris; si despiciaris, obmurmuras; & prælatis reluctanter vis ostentare te ipsum loco & tempore, quo non conuenit, & tuam scientiam, aut prudentiam, vel simile aliud donum, quasi venale exponere. Donum igitur illud ipso opere non alienum sed proprium reputas, vt hoc grauissimo superbiæ gradu aduersus omnium creatorem te erigas.

Alter superbiæ gradus est, quo aliquis bona sua à Deo quidẽ profecta cognoscit, non tamẽ gratis data, sed propriis meritis empta & acquisita sentit, quia licet intellectus speculatione nõ erret (qui error etiam infidelitas esset) ac affectus ita se habere, ac si vniuersa bona ex meritis habuisset, minime pertimescit. Huius gradus meminit Ambrosius, dicens: Tertium genus est peccati quidem minoris (duo enim antea ingratorum peccata retulerat) sed superbis arrogantibus, eorum scilicet, qui datorem bonorum Deum non negat, sed quæ acciderint, ea sibi propter prudentiam suam, ceterarumq; merita virtutum, iure delata arbitrantur. Propterea etiã diuina dignos habitos gratia, quod nequaquam viderentur indigni quibus talia diuinis beneficiis prouenerent. Hi autem qui sunt: illi sanè qui diuinis beneficiis inueniuntur ingrati. Nemo enim gratias agit ob illud, quod propriis laboribus meruit, ac dato pretio cõparauit. Dum ergo ingrati sunt, & nec Deum ob bona sibi data collaudat, nec illi gratiarum actionibus, nec bonorum operum fructu respondet, opere clamant, se bona accepta, ex propriis meritis accepisse, & quasi dato pretio fuisse mercatos. De his ingratis hominibus conqueritur Dominus: Nonne, inquit, decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Omnes quippe ille mundat, omnes illuminat, omnes inflammat, omnes donis & beneficiis multiplicat. Non tamen omnes dicunt: Quoniam aduenã ego sum apud te, & peregrinus sicut omnes patres mei. Immo potius se ciues, & filios putant, quibus omnia bona, quæ habent, quasi ex iustitia & iure hereditario debeantur. Merito quidẽ Dominus eos sepe bonis iã concessis spoliat, & noua dona ab ipsis postulata denegat, vt in paupertate discat diuinã misericordiam agnoscere, & se ipsos omni dono indignos cõfiteri. Sequitur tertius gradus, in quo homo bona habita à Deo quidẽ processisse fatetur, & sine meritis data libenter intelligit, ac maiora esse quàm sint, & multo

A potiora diiudicat: & se solum, aut suam familiã diuitem putat, alios homines, aut alias Ecclesiæ cõgregationes pauperes cõset, & vt nullis à Deo bonis cumulataspertinet. Audi quã pulchrè Gregorius similitum hominũ mores exponat: Sunt, inquit, nonnulli, qui cum parua agunt, de semetipsis magna sentiunt: in altum mentem subleuãt, & præire se ceteros virtutum meritis putant. Hi nimirũ apud se introitus humilitatis sterquilinum deserunt, & elationis fastigia ascendunt: illũ videlicet imitantes, qui se primus apud se extulit, sed eleuando prostrauit: illũ imitantes, qui accepta cognitionis dignitate, contentus non fuit, dicẽs: In cælũ conscendam, super altra cæli exaltabo solium meum. Vnde & ei malè coniuncta Babylonia, id est, confusa multitudo peccatorum, dicit: Sedeo regina, & vidua nõ sum. O quantos nunc isto superbiæ laqueo

B illigatos inuenias, qui se tantum spirituales viros, se tantum sapientes ac literatos, se omnium magistros putant, & alios omnes spiritu rudes, & sapietia, ac literis vacuos existimant! In quos optimè quadrat illa irrisio patientissimi patriarchæ: Ergo vos soli estis homines, & vobiscũ morietur sapientia? An non stultissimus esset, qui putaret sibi tantum solem exoriri, & suam tantum domũ illuminare? Sed non minus stulti sunt isti, qui putant, Deum omnium promissorem sibi solis, & suæ familiæ dona scientiæ ac spiritus impertiri. Dicit hi inflati illa verba Pharisæi: [Nõ sumus sicut ceteri homines:] cum tamen nihil habeat speciale præ ceteris: & quisq; possit illis dicere: Secundum scientiam vestram & ego noui, nec inferior vestri sum.]

C Quartum superbiæ gradum illi occupant, qui licet sua bona maiora non estimant, tamen ob ea quæ agunt, aut quæ habent, se inaniter effertunt. Qui propriè elati dici possunt, quoniam bona sua considerantes, intra præcordia semetipsos eleuant, & aliis præiudici se non indigere coniectat. Cognoscet eos, quia audacter loquuntur, pãpãticè incedunt, habitu & gestu se honore dignos prædicat, se aliis maiores putant, quibus ceteri merito se subiciat. Sed quia scriptum est: Qui se exaltat, humiliabitur, hæpe ob suam elationẽ ab aliis conculcatur, & suis bonis quasi inæquali onere deprimuntur. Quod Gregorius figuratum putat in Eleazaro, qui elephantem feriens, sub ipso quem occidit, occubuit. Quos, inquit, iste significat, quæ sua victoria oppressit, nisi eos, qui vitia superant, sed sub ipsa quæ subiciunt, superbiendo succumbunt: Quasi enim sub hoste, quem prostermit, moritur, qui de culpa, quam superat, elenatur. Satis angusti cordis est, qui bona sibi data continere non valens, ea per externa elationis signa quasi per rimas effundit, & tanta arrogantia loqui, tanto fastu ambulare, & tanta procacitate se & sua laudare non erubescit.

D At quantum superbiæ gradũ qui obtinet: Illi certè, qui nihil magnũ, nihil dignum laude moluntur, sed tamen eo ipso quod non peccant, instantur, & quia magnos peccatores, umbra quadã virtutis excedant. Quorum nõ est oblitus Gregorius, dũ ait: Sunt nonnulli, qui nihil quidẽ virtutis studet agere, sed tamen cum alios peccare conspiciunt, iustos se in eorũ cõparatione suspicantur. Neq; enim corda omnium, vna vel similis culpa transigit. Hunc namque superbia illaqueat, illum forsitan ira supplantat; hunc autem auaritia cruciat, illum verò luxuria inflammat. Et plerumque contingit, vt is quem superbia deprimat, alium respiciat, qualiter ira succendat, & quia se non citius ira instigat, meliorem se iracundo iam reputat: atque apud semetipsum quasi de iustitia extollitur, quia pensare vitium negligit, quo grauius tenetur. Hi si scirent oportere bona agere, & non tantum mala cauere, nequaquam de aliorum malitia super-

E bident,

Gregor. 3 mor. c. 18.

Isa. 14. n. 13. Isa. 47.

Iob 12. 2.

Luc. 18. n. 11.

Iob 13. 2.

Luc. 14. n. 11.

Greg. 19. mor. c. 13. I. Machab. 6. n. 46.

Gregor. 3. mor. c. 18.

Ambros. li. 1. de Cain 47.

Ier. 17. 17.

Psal. 38. n. 13.

birent, sed de sua se paupertate deicerent. Nec putarent magnum esse quod malum non faciunt, sed miserum valde esse, quod sublimi statui, in quo sunt, minimè satisfaciunt. Potius timeret, quam superbirent, dum aliena mala considerant, quomiam qui bonum debitum non agit, proximus est malum indebitum operari.

Ad sextum superbiae gradum pertinent, qui peccata sua defendunt, & correctionem subire detrectant, & quasi impeccabiles haberi volunt. Nam quoddam genus impeccabilitatis affectant, qui minimos quoque defectus à se patratos negant, & in omnibus se iustitiae regulam seruasse praesumunt. Si aliquis istorum de malo quod fecit, corrigatur, perfusa fronte dicit: Non feci. Aut (quod peius est) ait: Bene feci. Vel si de malo conuincatur, respondet: Bona intentione feci. Quid si nec intentionem excusare possit? Tunc ait exemplo aliorum, qui aliquid esse videntur, aut consilio prudentium motus feci. Sic non inuenies rationem, qua ei aliquod peccatum imputes, quod ipse non à se procaci excusatione reiiciat. Vnde declinat in verba malitiae ad excusandas excusationes in peccatis. Aliqua verò peccata ita manifesta sunt, ut nulla possit excusatione aut tergiversatione celare. Tunc quid facit superbus? Profecto, ut Bernardus sapienter aduertit, suam culpam exaggerat, & ei aliquid addit incredibile, ut dum tantum facinus audis, quod verè gestum est, dicere dete possis. Interdum salubrius iudicat honori suo, peccatum simpliciter & humiliter confiteri; sed simplicitas haec deceptorum est, & humilitas ficta, ut se emendatum fateatur, & poenam sibi irrogandam effugiat. Nec difficile est dolum palliatum agnoscere, dum iste miser oblata occasione iterum inuerecundius peccat, aut si aliqua poena multeretur, ei collum subiicere omnino detrectat.

Septimus gradus est praesumptio, quo superbus, qui se ceteris meliorem, doctiorem, & digniorem putat, maiora, & suas vires superantia praesumit. Cuius ingenium graphicè describit Bernardus, dicens: Primus in conuentibus residet, in consiliis primus respondet, non vocatus accedit, non missus se intromittit, reordinat ordinata, reficit facta. Quicquid ipse non fecerit aut ordinauerit, nec rectè factum, nec pulchrè existimat ordinatum. Sed ille, qui praesumentes de se, & de sua virtute gloriantes humiliat, huius conatus impedit, structuram deiicit, effectus illidit, ut nihil peragat, nihil ad vmbilicum vsque perducatur. Hinc videmus nonnunquam; quia partiuunt montes, & nascitur ridiculus mus, quoniam videlicet superbus dum magna supra vires sibi datas aggreditur, & in eis summis laboribus occupatur, sine fructu se cruciat; nam quod perficit, tamen vile est, ut illud, vel modestus irrideat. Ad hoc etiam genus praesumptionis pertinet, si quis suum talentum moderatum, aut modicum esse cognoscens, illud abscondat, & eo ipso, quod non summum est, cum eo negotiari & aliquid lucrari erubescat. Non concionatur, verbi gratia, quia aliis eloquentioribus se in munere concionandi aequare non potest, nec simile cum illis populi plausum adipisci. Non docet, quia prima cathedra, & supremus locus inter magistros non sibi cõceditur. Non vult gubernare, quia suprema praefectura sibi negatur, nec cura potioris cõnobij, aut collegij sibi committitur. O superbia mater omnium malorum, in his quantam ociositatem infers, quantam tristitiam exaggeras, quantam inuidiam, quam amarum spiritum detractionis, & quam terribiles dolores cordis infundis! I superbe, ne comedas, quia regia fercula manducare non vales; ne vestem accipias, sed nudus incedito, quia te serico, auro, & gemmis operire non potes. Quod si hoc consilium stultum existimas (sicut te vera est) cur te sapientem praedicas, qui ea-

dem opere praestas? nam mediocria merita, & moderatos virtutis labores refugis, quia ad supremos (Domino ita disponente) aditus tibi interclusus est.

In octauo gradu superbiae homo de rectè factis se iactat, & dum sibi deesse iustos laudatores existimat, personam assentatoris assumens, seipsum immoderatè collaudat. Scientiam acquisitam sine vlla causa utilitatis ostentat, virtutem, quam non habet, aut verbis, aut signis praedicat; de rebus spiritualibus, ac de intimis cõtemplationis arcanis quasi expertus disputat; & breuiter in omnibus vult exaltari, & magnus atque excellens apparere. Aliquos certè noui hoc superbiae telo vulneratos, qui magna sui opinione, quam apud alios seminarunt, se pascunt, & ea quasi baculo, & sustinaculo se ad labores perferendos, & ad quietè in congregatione viuendū fulciunt. Quae si aliquid casu deficiat, (& saepe deficit, quia fictio, & hypocrisis difficulter perpetua esse potest) mirum quam inquieti, quam desidiōsi reddantur, quam pertinaciter loci, aut status mutationem affectent; & quantam iram ac tristitiam concipiant.

Nonus denique superbiae gradus ambitio est, quam Bernardus diaboli adorationè appellat. Videmus, inquit, quod ambitionis via adoratio diaboli est, quia videlicet ad honores, & gloria mundi perueniendum suis ille adoratoribus pollicetur. Est autem ambitio immoderatus honoris appetitus, quo quis vel honorè suae excellentiae non debitum, vel non propter Deum, vel ardentius quam debet, vel sine subiectione ad diuinam prouidentiam concupiscit. Ille appetit honorem sibi non debitum, qui cum modicus sit, aut scientia, aut gubernandi pericia, aut sanctitate honorem sapientissimorum, & locum magnorum, ac opinionem, & reuerentiam perfectiorum appetit. Ille non vult honorem propter Deum, qui illum ob suam vanitatem querit, & non ob veram utilitatem propriam, aut aliorum (est autem vera utilitas, quae ad virtutis augmentum refertur) aut ille quoque, qui cum diuinorum praceptorum iactura honorem inquiri. Ille immoderatè honorem ambit, qui honorum aut dignitatum cogitatione irretitur, desiderio distrahitur, absentia tristatur, & praesentia atque aduentu praeter ordinem gaudet. Ille sine subiectione ad diuinam prouidentiam honorè cupit, qui non vocatus ad honores, se ingerit, repulsius irrumpt, & precibus, adulationibus, donis, negotiationibus, & fauoribus ad apicem alicuius honoris venire contendit. Nam si Paulus dixit: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: id transgredi nihil reputat, dummodo se aut iure, aut iniuria supra verticem aliorum constituat. Non quiescit in his malis pessima superbia, sed, ut Bernardus ait, incipit in contemptu fratrum, procedit ad contemptum praetorum, & desinit in contemptu Dei. Nec potest humana malitia ultra progredi, nisi ut supra omne creatum se efferat, & Deum superbiendo contemnat.

De remedijs ad pellendam superbiā.

CAPVT XVIII.

MNES quidē homines debent magnis conatibus superbiā vitare, si nolunt in barathrum vniuersorum malorum decidere. Hęc enim immanis bestia corda stultorum exaltat, ut miserabili ruina deiiciat. At nos, qui religiosam vitam, & humilitatis statum professi sumus, multo maiori curam nitamur à pestilentissimi vitij nos nexibus expedire; quod si nostri dominetur, statum ipsum sanctissimum, quem tenemus, & cum eo arham à Domino datam salutis eripiet. Non veniat mihi pes superbiae, inquit sanctus Dauid, & manus peccatoris non

Psal. 140.
4.

Bern. de gradibus humilit. grad. 9.

Bern. supra grad. 7.

Bern. ser. 6. in Psal. Qui habitat.

Heb. 5. 4.

Bern. de grad. hu. grad. 10.

Psal. 35. 12. 13.

moueat